

Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Teie 24.09.2024 nr 2-2/2404-1;
MKM/24-0963/-1K
Meie 30.10.2024 nr 1.1-11/4222-2

Kosmoseseaduse kooskõlastaminee kooskõlastamine

Austatud majandus- ja tööstusminister

Rahandusministeerium kooskõlastab kosmoseseaduse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) järgmiste märkustega.

1. Eelnõu § 8 lõike 1 kohaselt peab käitaja peamine tegevuskoht olema Eestis. Kas on kaalutud, kas me tahame Eestisse tegutsema ka selliseid kosmoseettevõtteid, kelle peakontor pole tingimata Eestis?
2. Eelnõu § 12 lg 3 punkti 6 tuleks lisada viide Vabariigi Valitsuse sanktsioonile.
3. Eelnõu järgi hakkab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (edaspidi *TTJA*) kontrollima käitaja, kosmoseobjekti omaniku ja nende tegeliku kasusaaja usaldusväärsust. Ebaselgeks jääb, kuidas ning milliste dokumentide ja andmete alusel ta seda tegema hakkab.

Eelnõu § 15 lõike 1 ja § 16 lõike 1 erinevate punktide järgi tuleb taotlusele lisada usaldusväärsust välistavate asjaolude mitteesinemist kinnitavad dokumendid. Seletuskirja järgi on nendeks „karistusregistri väljavõte, haridust tõendav dokument, elulookirjeldus jne“. Samas ei ole võimalik nende dokumentide alusel kontrollida näiteks eelnõu § 12 lg 3 punktis 7 kehtestatud nõudele vastavust. Seletuskirja punkti 7 kohaselt „Rahvusvahelise taustakontrolli tegemiseks on vaja ligipääsu rahvusvahelisse ettevõtjate andmebaasi, mis aitab tuvastada ettevõtjate omandiseid, maksehäireid ja sanktsioneeritust“, muus osas usaldusväärsuse hindamise või taustakontrolli läbiviimise korda täpsemalt selgitatud ei ole.

Eelnõust nähtub, et kui tegemist on välisinvesteeringuga, kohaldatakse välisinvesteeringu usaldusväärsuse hindamise seaduses sätestatud korda, milles on sätestatud vastav kord ja millesse on kaasatud vastavat pädevust omavad asutused. Eelnõu aga sellist kaasamist ette ei näe ja ka seletuskirja mõjude peatükis pole teisi riigiasutusi nimetatud. Vähemalt seletuskirjas peaks olema selgitatud, kuidas (millise dokumendi või milliste andmete alusel) konkreetsele nõudele vastavust hinnatakse.

Muuhulgas peab eelnõu kohaselt TTJA hindama rahapesu ja terrorismi rahastamise ohtu (nt § 19 lg 2 p 6, § 37 lg 4, § 40 lg 3 p 3, § 41 lg 2 p 2). Eelnõus ega seletuskirjas ei ole viidet, et TTJA-le peaks Rahapesu Andmebüroo (edaspidi RAB) mingeid andmeid andma. Selleks, et RAB seda teha saaks, tuleks vastav muudatus kehtestada ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses (edaspidi *RahaPTS*), täpsustades seejuures ka vastava andmekoosseisu (vt nt *RahaPTS* § 60 lg 5¹ ja lg 5²).

4. Eelnõu § 15 lg 1 punkti 6 kohaselt tuleb kosmosetegevusloa taotlusele lisada kehtiv kindlustusleping või selle ärakiri. Palume täpsustada, kas poliisi esitamine sobib samuti?
5. Kuna kindlustusleping on tegevusloa taotlemise eeltingimuseks ning see leping peab olema sõlmitud ettevõtjaga, kes kosmosetegevuse kindlustust pakub ning on selleks võimeline, siis palume seletuskirjas hinnata sellise kindlustuse kättesaadavust ja hinda. Kuigi teatud eranditel ei ole kindlustus vajalik, siis kas kindlustuse (mitte) kättesaadavus ja hind võivad mõjutada kosmosetegevusloa saamist?
6. Seletuskirjas on selgitus eelnõu § 16 lg 3 kohta, aga sätet eelnõus pole.
7. Samuti jääb selgusetuks, kuidas kontrollitakse eelnõu § 19 lg 2 p 1 ja 2 nimetatud asjaolusid ning kuidas peaks TTJA käituma olukorras, kui nt loa taotleja esitab ühed kasusaajate andmed ning tõendab ära, et just need isikud on kasusaajad, kuid tegelike kasusaajate andmekogus on hoopis teised kasusaajate andmed. Palume selgitada, mis juhtub siis, kui loa taotluse esitamise ajal on isik, sh tema kasusaajad, usaldusväärsed, kuid seejärel toimub omanike ringis vahetus ja asemele tulevad ebausaldusväärsed isikud? Kas on kaalutud kehtestada TTJA-le regulaarse ülevaate kohustus (nt kord aastas esitavad loa saanud isikud andmed, mida küsiti loamenetluses)?
8. Eelnõu § 19 lg 2 punktis 6, § 25 lg 1 punktis 6 ja § 37 lõikes 4 viidatakse ohule Eesti julgeolekule ja avalikule korrale. Esiteks tekib juba punktis 3 kirjeldatud küsimus, kuidas hakkab TTJA tuvastama nendes sätetes loetletud asjaolusid (sh kehtiva tegevusloaga isikute tegevus võib suurendada rahapesu või terrorismi rahastamise riski või sellega võib kaasneda oht Eesti julgeolekule või avaliku korrale)?

Lisaks aga, kas ohtu ei peaks käsitlema laiemalt (nt kui Eestile ohtu ei ole aga Lätile on, siis ei saa kosmoseobjekti jätta registreerimata)? Nt välisinvesteeringu usaldusväärsuse hindamise seaduses hinnatakse lisaks Eestile võimalikku ohtu ka muu Euroopa Liidu liikmesriigi julgeolekule ja avalikule korrale.

9. Eelnõu § 25 lõike 1 kohta on seletuskirjas märgitud, et nende aluste esinemisel ei ole otsustajal kaalutlusruumi, eelnõu teksti kohaselt aga „võib kehtetuks tunnistada“.

Lisaks ei näe eelnõu § 25 lõige 1 ette loa äravõtmist juhul, kui isik (või tema tegelik kasusaaja) on rahvusvahelise või Vabariigi Valitsuse sanktsiooni subjekt.

10. Eelnõu § 40 lõikesse 3 tuleks lisada ka viide, et kosmosetegevust ei saa üle anda isikule, kelle suhtes on kohaldatud rahvusvahelist või Vabariigi Valitsuse sanktsiooni. Palume täpsustada, kas eelnõu § 41 lg 2 punkti 1 viite kaudu on sama alus

kosmoseobjekti üleandmise loa andmisest keeldumiseks olemas (arvestades punktis 1 tehtud ettepanekut eelnõu § 12 lõike 3 täiendamiseks).

11. Eelnõu § 62 nimetab kosmosetegevust „Eesti juriidilise isiku või Eesti kodaniku poolt või nimetatud isikute osalusel“. Samas on eelnõu § 2 lg 2 p 2 kohaselt seaduse kohaldamise eelduseks kosmosetegevus Eesti kodaniku või Eestis asutatud juriidilise isiku poolt, seletuskirja kohaselt „kui kosmoseobjekti käitaja“ (st mitte nende osalusel). Kas edaspidi tuleb nt tudengisatelliitide kokku panemiseks või (nt Eesti kodanikust tudengi) sellises projektis osalemiseks taotleda tegevusluba?

12. Eelnõu §-ga 63 muudetakse riigilõivuseadust, kehtestades loamenetlusteks riigilõivud. Palume seletuskirjas põhjendada riigilõivude suuruseid.

Riigilõivudega seonduvalt kehtestatakse veel eelnõu § 14 lõikes 3 ja § 34 lõikes 7 erand riigilõivu tasumise kohustusest valitsusasutustele, aga seda pole seletuskirjas põhjendatud ega selgitatud. Põhjendatud pole ka, miks see vabastus ainult valitsusasutustele kehtib (mitte nt riigiasutusele). Palume selles osas seletuskirja täiendada.

13. Ainult valitsusasutus on nimetatud ka eelnõu § 17 lõikes 3, § 34 lõikes 3 ja § 49 lõikes 2, aga seletuskirjast ei nähtu, miks saab sätet ainult valitsusasutusele kohaldada.

14. Eelnõu § 67 (Seaduse jõustumine) kohta on seletuskirjas märgitud, et volitusnorm põhimääruse kehtestamiseks peaks jõustuma enne seaduse jõustumist, aga eelnõu seda ette ei näe.

15. Eelnõu rakendamise kaasnivad kulud, millel puuduvad katteallikad. Seetõttu palume seletuskirja lisada järgmine lõik: „Kehtivas riigi eelarvestrateegias ei ole eelnõuga kaasnevate kuludega arvestatud. Eelnõu heaks kiitmisega kaasnevate kulude rahastamisvõimaluste üle arutatakse 2026. aasta riigieelarve ja riigi eelarvestrateegia protsessis Rahandusministeeriumi poolt valitsusele koondatava info alusel. Juhul kui lisavahendeid ei eraldata, tuleb kulud katta Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi eelarvest“.

16. Seletuskirjas toodu põhjal on sihtrühm väga piiratud ning puudub ka esialgne indikatiivselt toodud sihtrühma suurus, kes võiksid tegevuslubade menetlemisest ja registreerimisest huvitatud olla ja loodava registri kasutajad, et oleks võimalik hinnata vajalike investeeringute ja püsikulude otstarbekust ja kriitilist vajadust.

Arvestades sihtrühma suurust, kas kahe uue ametikohta vajadus on kriitiline? Rahandusministeerium ei toeta uute ametikohtade loomist.

Lisaks nõustume, et ettevõtjate jaoks peab andmete esitamine riigile olema optimeeritud, kuid kas just kosmoseseadus oma sihtrühma suuruse poolest on see, kes probleemi lahendab?

Arvestades iga-aastast riigipoolset panust ESA liikmemaksu näol, on ühe valdkonna rahastus kindlasti juba märkimisväärne.

17. Palume selgitada, kas eelnõu rakendamisega kaasnevate kulude hulka on osaliselt arvestatud ka teistest seadustest tulenevate kohustuste rahaline vajadus ja osaliselt TTJA e-teenuste infosüsteemi loomise arendusvajadus?

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Jürgen Ligi
rahandusminister

Rainer Osanik 5398 2054
rainer.osanik@fin.ee

Raoul Lättemäe 5885 1460
raoul.lattermae@fin.ee

Kristiina Kubja 5885 1398
kristiina.kubja@fin.ee

Kersti Kivistik 5885 1390
kersti.kivistik@fin.ee

Tuuli Levandi 5885 1487
tuuli.levandi@fin.ee

Agnes Peterson 5885 1301
Agnes.Peterson@fin.ee